

До: д-р Зоран Трајчевски, директор
на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги

Примено:	30.12.2016		
Орг. единица	Број	Прилог	Вредност
10	6755	1	

Врз основа на член 28 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги („Службен весник на Република Македонија“ бр. 184/13, 13/14, 44/14, 101/14, 132/14 и 142/16), се доставува

ПИСМЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА ИЗВРШЕН ПРОГРАМСКИ НАДЗОР

1. Вид надзор: вонреден надзор, реализиран по службена должност
2. Субјект на надзорот: телевизискиот програмски сервис на Трговското радиодифузно друштво Телевизија СИТЕЛ ДООЕЛ Скопје
3. Период опфатен со надзорот: 2, 3, 4 и 5 декември 2016 година (изданија на Дневникот во 19 и во 23 часот, емитувани на овие датуми)
4. Датум на извршување на надзорот: 30 декември 2016 година
5. Предмет на надзорот:
 - Член 48 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (посебна забрана за поттикнување или ширење дискриминација, нетрпеливост или омраза врз основа на раса, пол, религија или националност);
6. Претходно изречена мерка: нема
7. Констатации од надзорот:

Анализата ги опфати изданијата на дневно-информативната емисија „Дневник“, емитувани во 19 и во 23 часот на 2, 3, 4 и 5 декември 2016 година, во текот на изборната кампања за Предвремените парламентарни избори кои се одржаа на 11 декември. Во наведените изданија беше емитувана серија од четири прилози (продолженија) на тема „Двојазичноста има цена“, опремени со текстови испишани на телопи, а последниот и со графички приказ со карта на Република Македонија, кои служат како зајакнувачи на пораките од говорниот дел. Исто така, продолженијата се придружени од последователни прилози кои го зајакнуваат контекстот преку „говор на авторитетот“.

- Во „Дневникот“ во 19 часот од 2 декември 2016 година, означен со телопот: „Уреднички коментар: Двојазичноста има своја цена, и пред да некој ви ја продаде – цената мора да се знае“, емитуван во периодот од 19:19:25 до 19:23:03, се емитува прилог со следнава содржина:

„Најава од студио: Во недостаток на реални економски и социјални решенија, со кампања и програма препишана од српската партија Двери, која едвај помина цензус на изборите на Србија, Зоран Заев и социјалдемократите, за нивната победа на изборите понудија трговија со Македонија.“

Имено, нивната понуда е двојазичност и кантонизација со поголеми права на општините, што вклучува и здружување по етничка основа. Двојазичност е проблем кој ќе го урне македонскиот карактер на македонската држава, ќе воведи амбиент и правила слични на Косово пред осамостојувањето, што е доволна причина Македонците да се загрижат и да ја земат судбината во свои раце, додека сè уште можат да решаваат за тоа, а последната шанса се изборите на 11 декември.

Прилог: Двојазичноста создава последици на економски, социјален и културен план, а согласно искуствата на Косово, и безбедноста на Македонија се доведува во прашање: Со двојазичноста, секоја јавна институција - од болница, школо, градинка, полициска станица, аптека, факултет, царина, војска, амбуланта - мора да имаат вработени кои течно говорат албански јазик. Во спротивно, вработените ќе се соочат со отказ или прекршочни пријави и судски казни. Тоа значи дека околу 100 илјади лица, кои сега не зборуваат албански јазик, а тоа се Македонци, Турци, Срби, Роми, Власи и Бошњаци, доколку сакаат да работат во било која јавна институција, мора да го научат да го зборуваат албанскиот или ќе ја загубат работата. Учењето албански мора да им го платат институциите во кои се вработени, што е трошок околу 50 милиони евра заедно, со формулари и информативни табли, печати и други трошоци од овој вид кои мора да се направат, затоа што секоја информација или документ ќе мора да се печати на два јазика: албански и македонски. Со оглед на тоа дека од 100 илјади вработени во јавниот сектор и јавните сервиси, најмалку 30 илјади се возрасни со над 50 години, кои реално нема да можат да го научат албанскиот јазик, кој ќе биде неопходен за работа на јавниот сектор, тие ќе добијат отказ, а нивните работни места ќе ги добијат Албанци од северо-западниот дел на Македонија.

Да го земеме примерот на полицијата и војската, кои се задолжени за безбедноста. Во Министерството за одбрана има околу осум илјади оперативци и околу илјада вработени во администрацијата. Секој од нив ќе мора да знае албански или во спротивно ќе ја загуби работата. Војниците немаат струка и школо кое е лесно применливо во цивилниот живот и најмалку 3 илјади од нив ќе останат на улица затоа што не успеале соодветно да го научат албанскиот јазик, што е социјален шок од широки размери. На нивно место во Армијата ќе се вработат етнички Албанци кои ќе бидат доминанти во војската и полицијата, што е ризик сам по себе ако се знаат заканите од Косово.

Во полицијата работите стојат уште полошо. МВР вработува околу 12 илјади лица од кои 6200 се униформирани полицајци. Полицијата исто така ќе мора да биде двојазична, а 12 илјади луѓе ќе мора да знаат албански, без оглед дали ја вршат полициската служба во Арачиново, Липково, Тетово и Чаир или работат во Берово, Струмица, Кавадарци или Битола. Во сите 38 поголеми и околу сто помали полициски станици ќе мора да има етнички Албанци на цела територија на Македонија. Со законската принуда за двојазичност, околу 4 илјади полицајци и вработени во МВР кои не научиле албански ќе добијат отказ, а нивните места ќе ги пополнат етнички Албанци од северо-западна Македонија кои ќе работат во Гевгелија, Неготино, Штип, Прилеп или Кочани. Тие не ги познаваат местата во кои ќе бидат вработени, ниту навиките или културата на тие, доминантно македонски, средини што ќе се одрази на безбедноста, ќе создава отпор и фрустрации кај локалното население, со јасна можност за постојани етнички тензии и конфликти. Ова ја менува и етничката карта на Македонија.

Двојазичноста има своја цена и пред некој да ја продаде, цената мора да се знае.“

Телопи:

КОЈА Е ЦЕНАТА НА ДВОЈАЗИЧНОСТА ПРВ ДЕЛ

- Трошоци за обука и формулари за јавен сектор за 100.000 луѓе, околу 50.000.000 евра
- Не знаат албански, отказ за најмалку 30.000 луѓе

КОЈА Е ЦЕНАТА НА ДВОЈАЗИЧНОСТА ПРВ ДЕЛ

- Министерство за одбрана, вработени околу 8.000 оперативци и 1.000 административци
- Етнички вработувања за најмалку 3.000 Албанци и етничка доминација на Албанците во армијата
- Отказ на околу 3.000 Македонци

КОЈА Е ЦЕНАТА НА ДВОЈАЗИЧНОСТА ПРВ ДЕЛ

- Министерство за внатрешни работи, вработени околу 12.000 - 6.200 униформирани полицајци.
- Албански јазик за сите.
- Преселба на полицајци Албанци во централниот и југоисточниот дел на Македонија.
- Секој полицаец и службеник кој не знае албански, отказ.

Истиот прилог е емитуван и во „Дневникот“ од 23 часот на 2 декември (23:19:36 – 23:22:49), со тоа што најавата од студиото е скратена – се состои од првата реченица, надолнетата со „Треба да ја знаеме цената на истата“.

Во изданието на „Дневникот“ од 19 часот во низа следуваат уште два други прилози кои служат како зајакнувачи на кажаното во коментарот од серијата за „Цената на двојазичноста“, односно го зајакнуваат контекстот создавајќи една целина во која граѓаните се заплашуваат со губење работа и опасност за безбедноста на државата и им се сугерира решение за таквата ситуација.

Првиот прилог е означен со телоп „Доколку ВМРО ДПМНЕ не освои мнозинство од 63 пратеници, ќе се отвори вратата за разни комбинации“ (19:23:03-19:26:16). Во него, се вели дека според експертите, ако ВМРО ДПМНЕ не освои 63 пратеници, разните комбинации кои ќе се отворат ќе значат дека „на маса ќе бидат македонските национални интереси“. Експертското мислење кое се емитува, е изјава на г. Владимир Голубовски, означен како пратеник во првиот собраниски состав, кој е претседател на ВМРО ДП, дел од Коалицијата предводена од ВМРО ДПМНЕ. Се вели дека ако ВМРО ДПМНЕ не освои 63 пратеника „СДСМ очекува со своето однесување кон Албанците да ги натера албанските партии“ да постават нереални барања за формирање коалициска влада кои ќе бидат отфрлени и така СДСМ ќе се најде во „широка коалиција“ која ќе има „единствена задача да го смени името на Македонија“. На крајот се наведува дека во програмата на ВМРО ДПМНЕ „на 293 страница стои дека новата влада нема да прифати промена на Уставот, ниту било какви идеи и предлози кои ќе го загорзат националниот идентитет“.

Другиот прилог е означен со телопот „Што значи двојазичноста во пракса, еве го ставот на експертите“ (19:26:16-19:28:56). Телопот е повторен и во најавата и се дополнува со: „на пример ако Ве сопне полицаец и Ви се обрати на Албански, а Вие не знаете“. Прилогот почнува со тврдењето дека двојазичноста на територијата на Македонија „негативно ќе се одрази во сите институции, а последиците ќе бидат најголеми за вработените во јавниот сектор, бидејќи услов за вработување или задржување на работната позиција ќе биде познавањето албански јазик“. Се емитува изјава на поранешниот началник во МВР Драги Нестороски за тоа дека „ваквата можност е особено опасна за нормално функционирање на полицијата која мора да биде сервис на граѓаните, особено ако тоа подразбира и воведување санкции за полициските службеници кои не говорат албански јазик“. Се вели и

оти експертот (како глас на авторитетот) предупредува на опасноста Албанците да почнат да се преселуваат во доминантно македонските средини. Потоа се повторува дека освен во полицијата, албанскиот јазик ќе биде задолжителен и за војниците, лекарите, медицинските сестри, пожарникарите и шалтерските работници.

- Во „Дневникот“ од 19 часот на 3 декември 2016 година, во периодот од 19:19:43 до 19:23:38, означен со тепопот - Уреднички коментар: Двојазичноста има цена, се емитува следниов прилог:

„Најава од студио: Двојазичноста, која ја продава СДСМ, има цена и таа цена треба да се знае. Вчера, претставници од безбедносниот сектор говорееа за тоа што ќе значи воведувањето двојазичност во полицијата и во војската. Тоа, според нив, ќе донесе безбедносни ризици, но и отпуштање и нови вработувања само на лица од албанска етничка припадност. Која е цената во образованието и здравството, во денешниот уреднички коментар на Сител.

Прилог: Во Македонија има над 400 централни и околу 700 подрачни основни училишта и 107 средни училишта кои работат на македонски службен јазик, а во општините со над 20% Албанци, наставата и работата се одвива и на албански јазик. Во исто време, на државните и приватни факултети настава следат повеќе од 40000 студенти. Со обврската за двојазичноста на целата територија на Македонија, секое училиште, гимназија и факултет ќе мора да имаат администрација која добро говори албански јазик, за да одговора на потребите на странките кои на албански би им се обратиле за било кое прашање од нивни интерес. Тоа значи дека околу 10 илјади вработени, само во администрацијата на образовните институции, ќе мора да научат албански или ќе останат без работа, или тие и нивните установи ќе се соочат со судски казни. Секој што сака да учи на албански во Кочани, Радовиш, Гевгелија, Струмица или Битола ќе мора да му се обезбеди тоа, што значи дека ќе има масовно доселување на Албанци во централна и источна Македонија, кои ќе можат да ја држат наставата на албански јазик. На оваа бројка треба да се додадат градинките, кои ги има речиси во секое поголемо село. Било кој Албанец да го донесе своето дете во градинка или школо, сите вработени ќе мора да знаат албански за да комуницираат со детето и неговите родители. Вработените во образованието ќе се соочат со законска обврска да научат албански јазик или во спротивно да побараат нова работа надвор од својата образовна струка. Со двојазичноста во образованието, работа ќе загубат над 10 илјади учители, наставници и професори и околу четири илјади вработени во администрацијата на образовните институции.

Се чини, двојазичноста, освен во полицијата, најтешки последици ќе остави и во здравствениот сектор. Секој вработен во аптека ќе мора да знае албански за да го услуги муштеријата. Секој шалтерски службеник, медицинска сестра и лекар во амбуланта и болница или матичен лекар, приватен стоматолог и гинеколог, ќе имаат обврска да знаат албански бидејќи во секој момент може некој да му се обрати на албански јазик, а тие ќе мора на истиот и да комуницираат со него. Тоа ќе им биде и службена и законска обврска. Можете само да замислите до каква хаварија и трагични последици ќе доаѓа кога Македонците ќе требаат да комуницираат со пациенти и нивните роднини за стручни здравствени теми на албански - јазик кој ниту добро го знаат, ниту учеле училиште и факултет на албански. Инцидентите, грешките и последиците од ова се незамисливи. Во Македонија имаме 113 јавни здравствени установи како здравствени домови, општи болници и клиници со над 22 илјади вработени. Во Македонија има 776 аптеки како и 3 илјади матични лекари, приватни стоматолози и гинеколози. Сите тие, околу 30 илјади вработени кои се Македонци, Турци, Срби, Власи или Бошњаци ќе мора да научат албански, но колку и да го научат лекар или медицинска сестра тешко ќе успеат со тоа знаење да дадат солидна здравствена услуга,

да оперираат пациенти, или да примаат интервентни случаи. Бидејќи во здравството искуството на сестрите и лекарите е нивна најголема предност, искусните лекари и медицински сестри најтешко ќе научат албански, по што ќе мора да ја загубат своја работа и да ја препуштат некому без знаење и искуство - само затоа што некој друг подобро говори албански јазик. Најмалку илјада искусни лекари и околу 10 илјади медицински персонал ќе се соочат со откази. Македонците кои зборуваат и учеле струки на македонски јазик ќе бидат казнети - во сопствената држава и независно од својата способност. Тоа е една од последиците на двојазичноста која според СДСМ и Заев треба да стане законска обврска.

Двојазичноста има своја цена, и пред некој да ви ја продаде, цената мора да се знае“.

Телопи:

ЦЕНАТА НА ДВОЈАЗИЧНОСТА 2 ДЕЛ

1. Образование

Двојазичноста како обврска во:

- Сите градинки.
- Околу 1.100 основни и подрачни основни училишта.
- 107 гимназии.
- Сите државни и приватни факултети.

Албански ќе мора да научат и говорат над 20.000 вработени

Во спротивно остануваат без работа или тие и установите се соочуваат со отказ и казни.

(истиот телоп поставен два пати во прилогот)

ЦЕНАТА НА ДВОЈАЗИЧНОСТА 2 ДЕЛ

2. Здравствен сектор

- 776 аптеки
- 113 здравствени домови, клиники и аптеки
- 3.000 матични лекари
- Приватни стоматолози и гинеколози

Албански мора да научат, и на албански да даваат стручни здравствени и фармацевтски услуги околу 30.000 аптекари, лекари, медицински персонал и администрација.

Без знаење албански на стручно ниво се соочуваат со сериозни грешки, инциденти, казни и отказ.

(истиот телоп поставен три пати во прилогот)

Прилогот, без измени, е прикажан и во изданието на „Дневникот“ од 23 часот, кое се емитува по полноќ, на 4 декември 2016 година (00:20:34 – 00:24:27).

И во првото и во второто издание на „Дневникот“, на овој прилог се надоврзува следниот, означен со телоп - „Камиловски: Во операционата сала двојазичноста може да биде катастрофална“ (19:23:38-19:27:44 и 00:24:27-00:28:34) во кој граѓаните можат од д-р Виктор Камиловски (гласот на авторитетот) да чујат дека двојазичноста може да резултира со погрешно поставени дијагнози и смртни случаи во операциона сала и оти докторите се уплашени дека ќе ја изгубат работата. Потоа се репризира изјавата на претседателот на СДСМ Зоран Заев дадена пред дијаспората во Берн, Швајцарија во врска со Охридскиот рамковен договор и употребата на албанскиот јазик на територијата на Република Македонија. Потоа, како решение, се вели дека лидерот на ВМРО ДПМНЕ Никола Груевски предупредил оти оваа идеја е особено опасна за иднината на Македонија и

граѓаните, и се емитува негова изјава од митинг од Штип дека за да се спречи ова, неопходно е Коалицијата што ја предводи да освои 63 пратеника.

- Во „Дневникот“ од 19 часот на 4 декември 2016 година, означен со тематика – „Уреднички коментар: Која е цената двојазичноста?!“, во периодот од 19:04:02 до 19:08:15, се емитува третото продолжение од серијата прилози:

„Најава од студио: Двојазичноста е проблем која ќе го урна македонскиот карактер на македонската држава, ќе воведо амбиент и правила слични на Косово пред осамостојувањето, што е доволна причина Македонците да се загрижат и да ја земат својата судбина во свои раце. Ако двојазичноста стане законска обврска, како што планира Заев, анализите покажуваат трошок од над 500 милиони евра во јавниот сектор, и отказ за најмалку 30.000 вработени кои од разни причини нема да успеат да го говорат албанскиот јазик. Дополнително во општините каде не се говори албанскиот јазик ќе се доселат околу 70 илјади Албанци, со што ќе се смени етничката карта.“

Прилог: Двојазичноста е проблем која ќе го урне македонскиот карактер на македонската држава, ќе воведо амбиент и правила слични на Косово пред осамостојувањето, што е доволна причина Македонците да се загрижат и да ја земат својата судбината во свои раце. Со двојазичноста, секоја јавна институција мора да има вработени кои течно го говорат албанскиот јазик. Во спротивно, вработените ќе се соочат со отказ или прекршочни пријави и судски казни. Тоа е само една димензија на двојазичноста.

Претходните денови објавивме податоци и анализи како двојазичноста, како законска обврска, ќе се одрази во полицијата, војската, образованието и здравството. Анализите покажаа трошок од над 50 милиони евра во јавниот сектор и отказ за најмалку 30.000 сега вработени во тој јавен сектор кои од различни причини нема да успеат да го говорат албанскиот јазик, за да ја задоволат законската обврска за двојазичност. Исто толку Албанци, кои треба да ги пополнат испразнетите работни места со лица кои зборуваат албански, плус нивните членови на фамилиите, ќе се доселуваат од северо-западниот дел на Македонија во Берово, Кочани, Штип, Радовиш, Струмица, Гевгелија, Кавадарци, Неготино, Прилеп, Битола, Велес или Охрид како и во скопските општини Кисела Вода, Аеродром, Центар, Ѓорче Петров или Карпош. Доселувањето на околу 70.000 Албанци во овие градови и општини ќе ја смени нивната етничка карта, ќе ја смени културата, традициите и етничките национални белези. Ваквите промени, секако ќе предизвикаат ризик и тензии, но затоа ако се донесе закон за двојазичност и кантонизација - тој закон ќе мора и да се извршува.

Во Македонија, над 100 илјади лица се вработени во јавниот сектор во кој делумно спаѓаат и приватни компании - како аптеките или приватните училишта и факултети. Двојазичноста, како законска обврска во јавниот сектор, подразбира темелни промени на кадарот кој е вработен, печатење нова документација, обрасци, упатства, формулари, информативни табли и слично на албански и македонски јазик. Секој шалтерски службеник, полицаец, пожарникар, наставник, учител, лекар, поштар или таксист ќе мора да знае албански, да го зборува со секоја странка која ќе избере да комуницира со него на албански јазик.

Ваквата обврска е невозможна за примена без да создаде тешки и скапи последици во јавниот сектор како и во општеството. Отпорот, проблемите и тензиите кон примената ќе бидат големи, што државата ја доведува во тензична и нестабилна состојбата на долг рок. СДСМ и Заев инсистираат на двојазичност и кантонизација, но никој од нив не објаснува како ќе ги реши

проблемите, тензиите кои ќе следат. Како во Општина Аеродром, Карпош или Центар во Скопје, како и во сите други општини во кои нема значителен број Албанци, ќе се вработат Албанци кој не се од тие општини. Како ќе се покријат големите трошоци за двојазичност, а општината да не остане без пари за своите редовни активности и како да се контролира отпорот на Македонците кон тоа? Со овој план, Заев и СДСМ сакаат да добијат гласови од Албанците, но многу повеќе гласови губат од Македонците и другите кои разбираат дека губат многу од своите интереси, а задоволуваат интереси на само една партија.

Најпосле и ДУИ и ДПА се залагаат за двојазичност и кантонизација и во таков случај зашто Албанците би гласале за СДСМ и Заев кога постои голема веројатност дека ќе ги измами, дека Македонците нема да му дозволат на СДСМ планот да го спроведе, а да не гласаат за своите ДПА или ДУИ кои се нивните легитимни етнички претставници. Заев и СДСМ создадоа недоверба и тензии меѓу Македонците но и меѓу Албанците.

Двојазичноста има своја цена, и пред некој да ви ја продаде, цената мора да се знае“.

Телопи:

ЦЕНАТА НА ДВОЈАЗИЧНОСТА ПРВ ДЕЛ

- Трошоци за обука и формулари за јавен сектор за 100.000 луѓе, околу 50.000.000 евра
- Не знаат албански, отказ за најмалку 30.000 луѓе

ЦЕНАТА НА ДВОЈАЗИЧНОСТА ПРВ ДЕЛ

- Министерство за одбрана, вработени околу 8.000 оперативци и 1.000 административци
- Етнички вработувања за најмалку 3.000 Албанци и етничка доминација на Албанците во армијата
- Отказ на околу 3.000 Македонци

КОЈА Е ЦЕНАТА НА ДВОЈАЗИЧНОСТА ПРВ ДЕЛ

- Министерство за внатрешни работи, вработени околу 12.000 - 6.200 униформирани полицајци.
- Албански јазик за сите.
- Преселба на полицајци Албанци во централниот и југоисточниот дел на Македонија.
- Секој полицаец и службеник кој не знае албански, отказ.

КОЈА Е ЦЕНАТА НА ДВОЈАЗИЧНОСТА

Вработени во јавен сектор и администрација кои не говорат албански јазик - 100.000
Ќе загубат работа поради незнаење на албанскиот јазик околу 30.000 вработени
Обврски за двојазичност и таксисти, приватни школи.
Факултети и аптеки.

ЦЕНАТА НА ДВОЈАЗИЧНОСТА 2 ДЕЛ

2. Здравствен сектор

- 776 аптеки
- 113 здравствени домови, клиники и аптеки
- 3.000 матични лекари
- Приватни стоматолози и гинеколози

Албански мора да научат, и на албански да даваат стручни здравствени и фармацевтски услуги околу 30.000 аптекари, лекари, медицински персонал и администрација.

Без знаење албански на стручно ниво се соочуваат со сериозни грешки, инциденти, казни и отказ.

ЦЕНАТА НА ДВОЈАЗИЧНОСТА 2 ДЕЛ

1. Образование

Двојазичноста како обврска во:

- Сите градинки.
- Околу 1.100 основни и подрачни основни училишта.
- 107 гимназии.
- Сите државни и приватни факултети.

Албански ќе мора да научат и говорат над 20.000 вработени

Во спротивно остануваат без работа или тие и установите се соочуваат со отказ и казни.

КОЈА Е ЦЕНАТА НА ДВОЈАЗИЧНОСТА

Вработени во јавен сектор и администрација кои не говорат албански јазик - 100.000

Ќе загубат работа поради незнаење на албанскиот јазик околу 30.000 вработени

Обврски за двојазичност и таксисти, приватни школи.

Факултети и аптеки.

Без измени, прилогот е емитуван и во „Дневникот“ од 23 часот (23:56:11 – 00:00:09)

Според воспоставената шема, во двете дневно-информативни емисии следува прилог во кој основата за застрашување ја потврдува авторитет. Овојпат тоа е градоначалникот на Општина Аеродром Ивица Коневски, кој во интервјуто „Коневски: Двојазичноста на Заев скапо ќе ја платат сите општини - и децата во градинките ќе треба да учат албански јазик“ (19:08:15-19:11:31 и 00:00:09-00:03:16), акцент става на тоа дека децата, на сила, наместо англиски ќе учат албански јазик.

- Во „Дневникот“ од 19 часот на 5 декември 2016 година, со телоп – „Уреднички коментар: Цената на двојазичноста – финално“ (19:04:18 – 19:11:06), се емитува последниот прилог од серијата:

“Најава од студио: Добро, ајде сега во изборната програма. Формално, имаме избори на 11, а формално изборната кампања трае 21 ден пред изборите. Но неформално, фактички, ние имаме предизборна кампања речиси две години, колку што трае кризата. Кризата ја создаде СДСМ, сакајќи од почеток, ако се секавате, да дојде на власт без избори, но потоа, мораше да се преговара и избори еднаш закажани, па презакажани, вторпат закажани, презакажани, ќе се одржат во третиот обид. Воглавно, две работи се искристализираа. Во принцип, се гласа дали имате повеќе доверба, вашите потреби дека ќе ги решава Груевски како премиер или премиер Зоран Заев, тоа е суштината. А она што е најголемата политичка дилема, која ќе остави трајни последици врз Македонија, ако се гласа во едниот или во другиот правец, тоа е дали граѓаните ќе поддржат и ќе бидат за федерализација и кантонизација на Македонија, што поддржуваат пет партии - четирите албански партии и петтата е СДСМ. Или пак, се против кантонизација и федерализација, а исто така и против двојазичноста, што е став на само една партија која ја брани единствена македонската политичка страна, а тоа е ВМРО-ДПМНЕ. Значи, тие две дилеми ќе ги решаваат и ќе ги решат изборите. Но, да сублимираме, што видовме до сега и да се свртиме на овие две битни прашања.

“Прилог: Со барање кантонизација и двојазичност на целата територија на Македонија, пет партии на наредните избори ги застапуваат и се борат за етничките права на Албанците - ДУИ,

ДПА, БЕСА, Алијансата на Зијадин Села и Социјалдемократскиот сојуз. На македонската страна остана само ВМРО- ДПМНЕ од каде и понатаму стојат на ставот дека - ниту поддржуваат промена на Уставот, ниту ќе дозволат двојазичност на целата територија, а особено не кантонизација како што Заев ја нарекува федерализацијата на Македонија, територијалната поделба по етничка основа која според искуствата во регионот и Европа, наскоро би довела до војна и отцепување на албанските кантони од Македонија и нивно припојување кон Косово.

Двојазичноста, според она што го покажавме минатите денови низ анализа, бројки и ставови на експерти, е процес кој Македонија не може да го издржи, обука на над 100 илјади вработени во јавниот сектор да научат течно зборување албански јазик во кој спаѓаат државната администрација, институциите од здравството, образованието, таксистите, приватните школи, факултетите како и аптеките заедно со формулари, информативни табли и слично, би ја чинело Македонија над 50 милиони евра трошок. Освен тоа, повозрасните од 40 години, не би успеале навремено да го научат албанскиот што би значело отказ и губење работа на најмалку 30 илјади, сега вработени во државниот и приватен јавен сектор. Социјален шок од широки размери кој би довел до уривање на сегашниот нагорен социјален тренд на вработување и покачување плати и пензии. Со спроведување на таков закон за двојазичност, секој што не знае албански би се соочил со отказ или казна, без оглед дали се работи за поединци или институции и фирми. Ова би довело и до масовно преселување на Албанци од северозападниот дел на Македонија - од Арачиново, Липково, Сарај, Тетово или Дебар, во Гевгелија, Струмица, Битола, Прилеп, Охрид, Штип, Велес, Кочани или Кавадарци како и скопските општини Аеродром, Центар, Кисела Вода или Карпош - кои би се вработиле на местото на оние кои не успеале да го научат албанскиот јазик за да ги задржат своите работни места во јавниот сектор и за да се исполни законската обврска за двојазичност. Ваквата преселба на околу 30.000 Албанци заедно со нивните семејства е преселба на најмалку 70.000 луѓе што темелно би ја променило етничката, национална и културна карта на Македонија, што би создал отпор и сериозни тензии кај локалното население во централниот и југоисточниот дел на Македонија. Тоа е длабока безбедносна закана.

Вториот дел на планот на СДСМ и четирите албански партии е промена во овластувањата на општините. Би имало обични и привилегирани општини, зависно од големината и парите кои ги имаат. За Заев како градоначалник на Струмица, ова е многу важно прашање за да може и понатаму и повеќе од сега да го владее Струмичкиот буџет преку своите семејни фирми, но за Македонија тоа е уривање на државниот систем. Според нивниот план, општините би добиле право да се здружуваат во кантони со своја кантонална власт контра државната власт и да соработуваат со други општини од регионот.

Во нашиот случај, албанскиот кантон би добил право на соработка и здружување по функционалност со општини од Косово и Албанија. Овој процес е веќе почнат неодамна, кога се здружија општините со албанско население од Албанија, Косово, Македонија и Србија. За формално територијално здружување, фали уште промена на Уставот. Со предлогот на Заев, СДСМ и четирите албански партии, би се поништило сегашното државно уредување и Македонците би го загубиле идентитетот и авторитетот во единствената држава која ја имаат, а Албанците, по Албанија и Косово, би добиле трета држава под своја управа.

Ова е поопасен план и од грчкото барање за промена на уставното име и јазикот, затоа што одлуката би ја донеле самите ние на избори, без наметнување од страна, што би значело дека би се избришале самите себе и тоа трајно. Според расположението на јавноста, пред се меѓу Македонците, Турците, Србите, Ромите и Власите, СДСМ и четирите албански партии на овие

избори нема да добијат поддршка за вакиот план, а со освојување 63 пратеници од страна на ВМРО ДПМНЕ, планот за двојазичност и кантонизација ќе биде еднаш засекогаш затворен и отфрлен.

Заев и СДСМ со овој план губат македонски гласови, но се надеваат дека многу повеќе ќе добијат гласови од Албанците. Партиите на Албанците во Македонија - ДУИ, ДПА, БЕСА и Алијансата имаат ист план и понуда како СДСМ и секако дека ќе направат сè СДСМ да не им одземе албански гласови, затоа што во таков случај би се довеле во прашање нивната суштина и постоење. Најпосле, ни сериозни политички авторитети меѓу Албанците како Руфи Османи и Имер Селмани не успеаја да добијат повеќе од 30 илјади албански гласови, па затоа ниту СДСМ на овие избори нема да добие повеќе од 10 илјади албански гласови, а веќе загуби над 50 илјади гласови меѓу Македонците, Турците, Србите и останатите неалбански етнички заедници.

Сосема е извесно дека СДСМ со голема разлика, која е повеќе од 10 пратеници во однос на ВМРО ДПМНЕ, ќе ги загуби и овие избори. Битно е да ги загуби колку е можно поубедливо, за да се даде колку е можно појасен одговор на понудата за двојазичност и федерализација. Кога СДСМ и онака ги губи изборите, неутралните гласачи имаат голем мотив да ја поддржат другата македонска опција и да ја имаат честта дека и лично придонеле да се сочува мирот, македонската нација и држава и да се продолжи со континуитетот на нови вработувања, поголеми плати и пензии и европската ориентација".

Телопи:

ЦЕНАТА НА ДВОЈАЗИЧНОСТА ПРВ ДЕЛ

- Трошоци за обука и формулари за јавен сектор за 100.000 луѓе, околу 50.000.000 евра
- Не знаат албански, отказ за најмалку 30.000 луѓе

КОЈА Е ЦЕНАТА НА ДВОЈАЗИЧНОСТА

Вработени во јавен сектор и администрација кои не говорат албански јазик - 100.000

Ќе загубат работа поради незнаење на албанскиот јазик околу 30.000 вработени

Обврски за двојазичност и таксисти, приватни школи.

Факултети и аптеки.

(истиот телоп е оставен два пати)

Во прилогот, како илустрација, освен телопите се користи и карта на Република Македонија на која е означено во кои делови од Македонија живеат Албанците и со стрелки се прикажува од каде тие би се преселувале и каде би се доселиле - што асоцира на сличните илустрации, кои обично се користат во документарни филмови, за да се прикаже движењето на големи групи луѓе.

Според востановената практика, следниот прилог е „глас на авторитетот“, овојпат тоа е кусо интервју со Марјан Ристески, градоначалникот на Прилеп. Во прилогот „Прилепчани се навредени од идејата за двојазичност“ (19:16:06-19:13:29) тој говори за тоа дека двојазичноста би значела губење работни места за прилепчаните - како Македонци - така и од други етнички заедници.

Следува нов сегмент во вестите, означен како „Уреднички коментар“ (19:13:29-19:15:18) во кој се повторува дека на овие избори ќе се гласа за два големи блока „едниот е проалбанскиот“ составен од четирите партии на Албанците во Македонија и СДСМ, а вториот е „промакедонски блок“. Се тврди дека во овој блок останува само ВМРО ДПМНЕ со Коалицијата. При убедувањето се користи следново тврдење, „таа страна која тој (Заев) ја предводи е заинтересирана за влада во која би бил СДСМ и сите албански партии. Таа влада не е македонска влада. Ниту етнички, ни национално ни државно. Тоа е

проалбанска влада. А, на другата страна, во опозицијата би го ставила ВМРО ДПМНЕ. Тешко дека можете да замислите Македонија, во која ќе имате четири албански партии и СДСМ и дека тоа може да помине мирно, дека таа влада може да функционира и дека таа влада може да донесе резултати – плати, пензии да не говориме - тоа ќе го заборавите. Најпосле, било каква одлука во Македонија да се носи, мора да се донесе со согласност на пратениците на ВМРО ДПМНЕ и нивната коалиција. Зошто? Затоа што сите тие барања, кои Заев ги поставува, се уставни категории – што значи треба повеќе од две третини од пратениците, повеќе од 80. ВМРО ДПМНЕ се бори за 63 пратеници, што значи на овие избори имаме блок промакедонски и проалбански. Секој сам ќе одбере да види во кој блок самиот тој припаѓа“.

Во „Дневникот“ во 23 часот, повторно се емитува прилогот „Уреднички коментар: Цената на двојазичноста – финално“ (23:09:15-23:16:07), а потоа во најавата за наредниот прилог се вели дека СДСМ работи на тоа во Македонија да создаде „албанска влада“ составена од четири албански партии и СДСМ, а „ВМРО ДПМНЕ кој ќе победи убедливо на овие избори, кој ги претставува Македонците, Србите, Турците и другите неалбански етнички заедници во Македонија да премине во опозиција. Интересен план – како апсолутен победник на избори да изиграш со трикови и да го направиш опозиција. Тој кој го прави планот дали размислува дека оние кои ќе победат убедливо на изборите и кои две години ги газат со помош на соросоиди и странски пари, дали мислат дека тие ќе гледаат телевизија, ќе грицкаат нокти и ќе речат 'леле, што ни направија?!' Сигурно нема така да се деси. Отпорот ќе биде соодветен“.

- Во „Водичот за мониторинг на „говорот на омразата“ на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, се посочува дека:

„Форматот за известување за резултатите од мониторингот треба да го следи начинот на кој Европскиот суд за човекови права проценува дали има или нема потреба од ограничување на слободата на изразување во секој поединечен случај. Тоа значи дека релевантните оддели треба да подготват предлог во кој ќе се наведе дека постои „говор на омраза“ во медиумите, цитирајќи го не само Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, туку и давајќи објаснување за легитимната цел за таквата одлука и зошто е потребно такво ограничување на слободата на изразување во едно демократско општество“¹. Ова значи дека, со цел да се утврди дали се исполнети сите услови од трипартитниот тест на Европскиот суд за човекови права во Стразбур (ЕСЧП), потребно е да се утврди дали ограничувањето на слободата на изразување е пропишано со закон, има легитимна цел и е неопходно во демократско општество.

- Законски одредби релевантни при оценувањето дали во „Дневникот“ на ТВ Сител се емитувани прилози во кои има говор на омраза (дискриминација) врз етничка основа/национална припадност, како и дискриминација врз основа на возраст се:

Од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги - ЗААВМУ (“Службен весник на Република Македонија” бр.184/13, 13/14, 44/14, 101/14, 132/14 и 142/16):

¹ „Водич за мониторинг на „говорот на омразата“, Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги на Република Македонија, 2014 година, стр.28, достапен на: http://www.avmu.mk/images/Vodic_za_monitoring_na_govorot_na_omraza.pdf

Член 48

Посебни забрани

„Аудио и аудиовизуелните медиумски услуги не смеат да содржат програми со кои се загрозува националната безбедност, се поттикнува насилно уривање на уставниот поредок на Република Македонија, се повикува на воена агресија или на оружен конфликт, се поттикнува или шири дискриминација, нетрпеливост или омраза врз основа на раса, пол, религија или националност.

Посебните забрани од ставот (1) на овој член треба да бидат во согласност со практиката на Европскиот суд за човекови права.“

Од Законот за спречување и заштита од дискриминација - ЗСЗД („Службен весник на Република Македонија, бр. 50/10):

Член 3

Основи за дискриминација

„Се забранува секоја директна или индиректна дискриминација, повикување и поттикнување на дискриминација и помагање во дискриминаторско постапување врз основа на пол, раса, боја на кожа, род, припадност на маргинализирана група, етничка припадност, јазик, државјанство, социјално потекло, религија или верско уверување, други видови уверувања, образование, политичка припадност, личен или општествен статус, ментална и телесна попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба или која било друга основа која е предвидена со закон или со ратификуван меѓународен договор (во натамошниот текст: дискриминаторска основа).“

Според Препораката бр. 15 од општите политики на ЕКРИ, за борба против говорот на омраза (CRI(2016)15), говорот на омраза „вклучува употреба на една или повеќе конкретни форми на изразување – на пример, пропагирање, промовирање или поттикнување на оцрнување, омраза или омаловажување на една личност или група лица, како и секое вознемирување, навреда, негативно стереотипизирање, стигматизирање или закана кон една таква личност или лица, и секое оправдување на сите овие форми на изразување – заснована врз неограничен листа со лични карактеристики или статус кои вклучуваат „раса“, боја на кожата, јазик, религија или верување, националност или национално или етничко потекло, како и потекло, возраст, попреченост, пол, род, родов идентитет и сексуална ориентација“.

Со дополнувањата на Изборниот законик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 40/06, 136/08, 148/08, 155/08, 163/08, 44/11, 51/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, 30/14, 196/15, 35/16, 97/16, 99/16, 136/16 и 142/16) од јули 2016 година, додаден е нов:

Член 196-s

„(1) Ниту еден медиум или новинар не може да биде санкциониран за изразување на мислење.

(2) Изразувањето на мислење мора да биде издвоено од веста.

(3) Ниту еден медиум не може да биде затворен на предлог на Привремената комисија во постапка поведена согласно нејзините надлежностите утврдени со овој закон“.

Ваквата одредба значи дека од радиодифузерите се очекува да прават јасна дистинкција меѓу коментарот, како новинарски жанр во кој се изнесува мислењето, и другите новинарски жанрови како вестите, извештаите, интервјуата, репортажите итн. Имено, една новинарска вест или извештај треба да се состои од факти и податоци, додека коментарот подразбира изнесување на мислењето, идеите и ставовите на редакцијата, уредникот или новинарот. Оваа дистинкција е особено важна во известувањето во време на избори за да може публиката јасно да разликува што е информација за настанот, а што коментар за него, при што коментарот треба јасно да се обележи.

Во поглед на одредбата дека ниту еден медиум или новинар не може да биде санкциониран за изразување на мислење, треба да се има предвид дека ова претставува гаранција на слободата на изразување, но не и заштита за злоупотребата на ова право. Имено, согласно македонската регулатива и практиката на Европскиот суд за човекови права – одредбата од Законикот не смее да се сфати како заштита за употребата на говор на омраза, објавувањето неточни, невистинити информации, навреди, лаги и клевети. Односно, исказаното мислење, за да биде заштитено со оваа одредба, треба да биде формулирано во новинарски жанр коментар кој ќе биде вообличен согласно професионалните новинарски принципи и стандарди за: заштита на приватноста и достоинството на личност; еднаквост на слободите и правата независно од полот, расата, националното, етничкото и социјалното потекло, политичкото и верското убедување, имотната и општествената положба на човекот и граѓанинот; објективно и непристрасно прикажување на настаните со еднаков третман на различните гледишта и мислења и овозможување на слободно оформување на мислењето на публиката за одделни настани и прашања; поттикнување на духот на толеранцијата, заемното почитување и разбирање меѓу индивидуите од различно етничко и културно потекло; заштита на идентитетот на жртвите на насилство; почитување на пресумпција на невиност; поттикнување на меѓународно разбирање и соработка, чувство на јавноста за правичност и за одбрана на демократските слободи; самостојност, независност и одговорност на уредниците, новинарите и другите автори при создавањето на програмите и креирањето на уредувачката политика и другите начела од членот 61 од ЗААВМУ.

Членот 48 од ЗААВМУ, во првиот став утврдува забрана за поттикнување или ширење „дискриминација, нетрпеливост или омраза врз основа на раса, пол, религија или националност“, а потоа, во вториот став прецизира дека „посебните забрани од ставот (1) ... треба да бидат во согласност со практиката на Европскиот суд за човекови права“. Во „Листата со факти - говор на омраза“ (“Fact sheet – Hate speech”) од јуни 2016 година на Европскиот суд за човекови права² се наведуваат неколку случаи со веќе донесени пресуди што се во врска со членот 10 од Европската конвенција за човекови права (ЕКЧП) кој се однесува на слободата на изразување и гласи:

Член 10

Слобода на изразување

„Секој има право на слобода на изразување. Ова право ја вклучува и слободата да се застапува одредено мислење и да се примаат и даваат информации и идеи без мешање на јавната власт и без

² “Fact sheet – Hate speech”, European Court of Human Rights, јуни 2016, достапен на: http://www.echr.coe.int/documents/fs_hate_speech_eng.pdf

оглед на границите. Овој член не ги спречува државите да бараат лиценцирање на претпријатијата за радиодифузија, телевизиски пренос или кината.“

„Остварувањето на овие слободи, бидејќи со себе носи и должности и одговорности, може да подлежи на одредени формалности, услови, ограничувања или казни кои се пропишани со закон и неопходни во едно демократско општество, во интерес на националната безбедност, територијалниот интегритет или јавната безбедност, за спречување на немири или криминал, за заштита на здравјето или моралот, за заштита на репутацијата или правата на другите, за спречување на откривањето доверливи информации или за одржување на авторитетот и непристрасноста на судството.“³

Што се однесува до забраната за дискриминација, нејзе и е посветен член 14 од ЕКЧП, кој гласи:

Член 14

Забрана на дискриминација

„Уживањето на правата и слободите, признати со оваа Конвенција, треба да се обезбеди без никаква дискриминација заснована врз пол, раса, боја на кожата, јазик, вера, политичко или кое и да е друго мислење, национално или социјално потекло, припадност на национално малцинство, материјална положба, потекло по раѓање или кој и да е друг статус“⁴.

Релевантни за конкретна анализа се следниве два случаите со донесена пресуда поради поттикнување омраза врз основа на национална припадност од „Листата со факти – говор на омраза“ во кои членот 10 е применет во врска со поттикнување дискриминација на национална основа:

Првиот случај е *Сулас и други против Франција (од 10 јули 2008 година)*. Станува збор за лица кои биле осудени поради поттикнување омраза кон муслиманските заедници од северна и централна Африка преку публикацијата насловена „Колонизацијата на Европа“, со поднаслов „Вистинити белешки за имиграцијата и Исламот“. Европскиот суд за човекови права утврдил дека не постои прекршување на членот 10 од Конвенцијата при што посочил оти француските судови, кога ја носеле пресудата „потенцирале дека термините користени во книгата имале за цел да предизвикаат кај читателите чувство на отфрленост и антагонизам, засилени со употреба на воен речник, во однос на заедниците за кои се зборува, кои беа посочени како главен непријател, и да ги наведе читателите на книгата да го делат решението препорачано од авторот, односно војна за етничко ре-освојување“. Судот смета дека основите за осудата биле „доволни и релевантни“ и дека ограничувањето на слободата на авторите било неопходно во демократско општество⁵.

Фере против Белгија (16 јули 2009 година) е случај за пратеник во белгискиот Парламент и претседавач на белгиската партија Национален фронт, обвинет за поттикнување расна дискриминација и осуден на општествено корисна работа и дисквалификуван од парламентарна функција во траење од 10 години. Во текот на изборна кампања, биле дистрибуирани летоци со пораки какви што се „Застанете против исламизирањето на Белгија“, „Запрете ја лажната политика за интеграција“ и „Испратете ги

³ Европска конвенција за човекови права, член 10, достапна на: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_MKD.pdf

⁴ Европска конвенција за човекови права, член 14, достапна на: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_MKD.pdf

⁵ „Fact sheet – Hate speech“, European Court of Human Rights, јуни 2016, заглавие *Incitement to national hatred*, стр.9, достапен на: http://www.echr.coe.int/documents/fs_hate_speech_eng.pdf

неевропските баратели на работа дома“. Според Судот коментарите „јасно биле подлога за предизвикување чувства на недоверба, отфрленост или дури и омраза кон странците, особено кај деловите од јавноста со помали познавања. Неговата порака, пренесена во контекст на избори, имаше зголемена резонанца (одсив) и јасно прераснуваше во поттикнување на расна омраза“⁶.

Во членот 48 став 1 од ЗАВМУ, забраната за поттикнување или ширење дискриминација, нетрпеливост или омраза врз основа на националната припадност е експлицитно наведена. Согласно став 2 од овој член, Агенцијата треба да ја следи практиката на Европскиот суд за човекови права, а како што јасно е образложено во пресудите во двата погоре посочени случаи - ограничувањето на слободата на изразување во случаи кога станува збор за „дискриминација, нетрпеливост или омраза“ врз основа на национална припадност – не се смета за прекршување на членот 10 од ЕКЧП.

Во член 3 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, пак, е забранета секоја директна или индиректна дискриминација, повикување и поттикнување на дискриминација и помагање во дискриминаторско постапување и врз основа на етничка припадност и врз основа на возраст.

Што се однесува на законските одредби во врска со емитувањето коментари - прилозите се означени како уреднички коментари, меѓутоа тие не ги почитуваат професионалните новинарски стандарди и претставуваат злоупотреба на жанрот, односно под ознака за коментар се емитува пропаганда и дискриминација, и оттаму за нив не може да важи заштитата од ставот 196-s од Изборниот законик.

Врз основа на сето ова може да се заклучи дека е исполнет првиот услов од трипартитниот тест на Европскиот суд за човекови права, односно - ограничувањето на слободата на изразување е пропишано со закон.

За да се утврди понатаму дали ограничувањето на слободата на изразување има легитимна цел и дали е неопходно во демократско општество, во натамошниот дел од извештајот прилозите во Дневникот на ТВ Сител ќе биде анализирана од аспект на прашањата од упатствата за мониторинг на говорот на омраза од „Водичот за мониторинг на „говорот на омразата“⁷ на Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги.

1. Кој бил контекстот на изразувањето?

Серијата прилози „Двојазичноста има цена“, и придружните прилози, се емитувани во текот на изборната кампања за Предвремените парламентарни избори 2016 година, во која прашањето на правата на етничките Албанци во Република Македонија беше основа за низа меѓусебни обвинувања на двата најголеми политички ривали – Коалицијата предводена од ВМРО ДПМНЕ и Коалицијата предводена од СДСМ. Дополнително, станува збор за период во известувањето, во кој важи обврската од член 75 став 1 од Изборниот законик, согласно која оние радиодифузери кои се „одлучиле да ги покриваат изборите, се должни тоа да го прават на правичен, на избалансиран и на непристрасен начин во својата вкупна програма“.

2. Кое е лицето одговорно за изразувањето?

⁶ Ибид. стр.10.

⁷ „Водич за мониторинг на „говорот на омразата“, Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги на Република Македонија, 2014 година, стр.24-28, достапен на:
http://www.avmu.mk/images/Vodic_za_monitoring_na_govorot_na_omraza.pdf

Прилозите се потпишани како уреднички коментари, што значи дека тие произлегуваат директно од уредниците/уредничкиот колегиум која ја утврдува уредувачката политика на ТВ Сител.

Како што посочува „Водичот за мониторинг на „говорот на омразата“ согласно едно од начелата на Препорака бр. R (97) 20 во врска со „говор на омраза“⁸: „Една од најважните разлики кои треба јасно да бидат изразени во националното право и пракса со цел да се *направи јасна разлика меѓу одговорноста на авторот на изразите на говор на омраза, од една страна, и некаква одговорност на медиумите и медиумските експерти кои придонесуваат за ширење на истите како дел од нивната мисија да пренесуваат информации и идеи за прашања од јавен интерес, од друга страна.*“⁹

Во својата пракса, Европскиот суд за човекови права секогаш сметал дека е недозволиво новинарите и медиумите да бидат извор на говор на омраза, што е јасно видно од случајот *Сурек против Турција*.¹⁰

3. Дали постоела намера за провоцирање на говор на омраза?

„Артикл 19 ја дефинира намерата како “Волност (volition) (намерно настојување) да се заговара омраза, ...насочена кон заштитена група врз база на недозволености основи, а притоа да се биде свесен за последиците од своите постапки и знаејќи дека последиците ќе се случат или може да се случат во вообичаениот тек на настаните.”¹¹

Европскиот суд за човекови права утврдува дали имало намера врз основа на процената за случајот и неговите околности како целина, особено преку специфичниот јазик: експлицитни зборови и изрази кои се користат, тонот на говорот и околностите; потоа степенот и бројот на повторувања на дискриминаторскиот говор; како и дали говорникот можел да го предвиди веројатното влијание од она што го кажал, дали цел му била одредена малцинска група и дали намерата била јасна и недвосмислена за публиката.

Тврдењата и се соопштени на јавноста со јасна намера – имено, тие се повторуваат во по две изданија на вестите во текот на четири последователни дена. Оваа серија прилози е пример за тоа дека „Говорот на омраза“ може да биде затскриен во изјави кои на прв поглед може да се чинат оти се разумни или нормални¹², а емитувани се во време на изборна кампања, со јасна цел да се постигне одредена политичка цел преку употреба на дискриминација, еднострани информации и заплашување. Во прилозите за коишто станува збор, публиката е подложена на убедување, наметнување мислење, манипулирање со информации и заплашување со губење на работните места, губење на државата, тензии и војна, користење тактика на именување на професиите, градовите/општините и етничките заедници кои треба да се чувствуваат загрозено и

⁸ Препорака No. R (97) 20 во врска со „говор на омраза“ усвоена од страна на Комитетот на министри на Советот на Европа на 30 октомври 1997 г., достапна на: http://www.avmu.mk/index.php?option=com_content&view=article&id=1734%3A-r97-20-q&catid=50%3Aевропска-легислатива-cat&Itemid=339&lang=mk

⁹ „Водич за мониторинг на „говорот на омразата“, Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги на Република Македонија, 2014 година, стр.8, достапен на: http://www.avmu.mk/images/Vodic_za_monitoring_na_govorot_na_omraza.pdf

¹⁰ „Manual on hate speech“, Anne Weber, Council of Europe, септември 2009, стр. 38, достапен на: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/hrpolicy/publications/hate_speech_en.pdf

¹¹ „Водич за мониторинг на „говорот на омразата“, Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги на Република Македонија, 2014 година, стр.26, достапен на: http://www.avmu.mk/images/Vodic_za_monitoring_na_govorot_na_omraza.pdf

¹² „Manual on hate speech“, Anne Weber, Council of Europe, септември 2009, стр. 5, достапен на: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/hrpolicy/publications/hate_speech_en.pdf

уплашено и сето тоа поради Албанците кои живеат во Република Македонија. Во сите овие прилози се користат термини и фрази (изговорени или испишани на телоп) со кои кај делот од публиката кои се Македонци, но и Турци, Срби, Власи, Роми и Бошњаци, се настојува да се предизвикаат чувства на отфрленост и антагонизам во однос на Албанците, кои се посочени како опасност за постоењето на државата на Македонците; како закана за Македонците и за граѓаните од другите етнички заедници, односно како лица кои ќе им ги земат работните места; како потенцијални извршители на преселба со која ќе се смени македонскиот карактер на Република Македонија, но и ќе доведе до опасност од губење на државата, етнички тензии, конфликти, војна и до губење на државата – односно Албанците се посочени пред сè како непријатели на Македонците, но и на припадниците на другите етнички заедници кои живеат во Република Македонија. Притоа, етничките тензии и војната и се повеќекратно наметнати на јавноста како неминовност.

Овие констатации се поткрепени со следниве цитати и описи:

Прилог од 2 декември 2016 година, обележан со телопот „Уреднички коментар: Двојазичноста има своја цена, и пред некој да ви ја продаде – цената мора да се знае“.

- Во најавата се тврди дека: „Зоран Заев и социјалдемократите, за нивна победа на изборите, понудија трговија со Македонија. Имено, нивната понуда е двојазичност и кантонизација со поголеми права на општините што вклучува и здружување по етничка основа. Двојазичноста е проблем кој ќе го урне македонскиот карактер на македонската држава, ќе воведо амбиент и правила слични на Косово пред осамостојувањето, што е доволна причина Македонците да се загрижат и да ја земат судбината во свои раце, додека сè уште можат да решаваат за тоа, а последната шанса се изборите на 11 декември“.

- Во прилогот се вели дека двојазичноста создава последици на економски, културен и социјален план, „а согласно искуствата на Косово, и безбедноста на Македонија се доведува во прашање“. Потоа се говори за тоа кои сè институции во јавниот сектор ќе треба да имаат вработени кои течно ќе го говорат албанскиот јазик, а „во спротивно вработените ќе се соочат со отказ или прекршочни пријави и судски казни“. Како загрозеани се посочуваат околу 100.000 Македонци, Турци, Власи, Бошњаци, Срби, Роми, ако сакаат да работат во јавна институција ќе мора да знаат албански за да не ја загубат работата. Тоа мора да им го платат институциите во кои работат, што, според ТВ Сител, чини околу 50 милиони евра и оти од вработените во јавниот сектор, најмалку 30.000 лица „се возрасни со над 50 години кои реално нема да можат да го научат албанскиот јазик... тие ќе добијат отказ, а нивните работни места ќе ги добијат Албанци од Северозападниот дел на Македонија“. Потоа, како пример се земаат полицијата и војската. Вработените во Министерството за одбрана се заплашуваат дека ќе останат без работа поради – како што се сублимира на телоп „етнички вработувања за најмалку 3.000 Албанци и етничка доминација во армијата. Отказ за околу 3.000 Македонци“. Се тврди дека тоа „е ризик сам по себе ако се знаат закани од Косово“. Потоа се вели дека работите во Полицијата стојат уште полошо, и таа ситуација, исто така, се сублимира на телоп кој гласи: „Албански јазик за сите. Преселба на полицајци Албанци во централниот и југоисточниот дел на Македонија. Секој полицаец и службеник кој не знае албански, отказ“. Се вели дека со „законската принуда за двојазичност околу 4.000 полицајци и вработени во МВР, кои не научиле албански ќе добијат отказ, а нивните места ќе ги пополнат етнички Албанци од Северозападна Македонија“ кои ќе работат во доминантно македонски средини – места како Гевгелија, Прилеп, Неготино, Штип итн. кои не ги познаваат, како ниту навиките и културата на тие средини „што ќе се одрази на безбедноста, ќе создава отпор и фрустрации кај локалното население со јасна можност за постојани етнички тензии и конфликти“. Се вели дека ова ја менува и етничката карта

на Македонија и се завршува со поентата „Двојазичноста има своја цена, и пред некој да ви ја продаде – цената мора да се знае“.

За да се зајакне дејството во наредните два прилози се користи „гласот на авторитетот“:

- Прилог означен со телоп „Доколку ВМРО ДПМНЕ не освои мнозинство од 63 пратеници, ќе се отвори вратата за разни комбинации“:

Според експертите, ако ВМРО ДПМНЕ не освои 63 пратеници, разните комбинации кои ќе се отворат ќе значат дека „на маса ќе бидат македонските национални интереси“, дека „СДСМ очекува со своето однесување кон Албанците да ги натера албанските партии“ да постават нереални барања за формирање коалициска влада кои ќе бидат отфрлени и така СДСМ ќе се најде во „широка коалиција“ која ќе има „единствена задача да го смени името на Македонија“.

- Прилог означен со телопот „Што значи двојазичноста во пракса, еве го ставот на експертите“:

Има тврдење дека двојазичноста на територијата на Македонија „негативно ќе се одрази во сите институции, а последиците ќе бидат најголеми за вработените во јавниот сектор, бидејќи услов за вработување или задржување на работната позиција ќе биде познавањето албански јазик“; изјава на поранешниот началник во МВР Драги Нестороски за тоа дека „ваквата можност е особено опасна за нормално функционирање на полицијата која мора да биде сервис на граѓаните, особено ако тоа подразбира и воведување санкции за полициските службеници кои не говорат албански јазик“; навод оти експертот предупредува на опасноста Албанците да почнат да се преселуваат во доминантно македонските средини. Потоа се повторува дека освен во полицијата, албанскиот јазик ќе биде задолжителен и за војниците, лекарите, медицинските сестри, пожарникарите и шалтерските работници.

Прилог од 3 декември 2016 година, обележан со телопот „Уреднички коментар: Двојазичноста има цена“.

- Во најавата се вели: „Двојазичноста која ја продава СДСМ има цена и таа цена треба да се знае. Вчера претставници од безбедносниот сектор говореа за тоа што ќе значи воведувањето двојазичност во полицијата и во војската. Тоа според нив ќе донесе безбедносни ризици, но и отпуштање и нови вработувања само на лица од албанска етничка припадност. Која е цената во образованието и здравството? Во денешниот уреднички коментар на Сител“.

- Во овој сегмент од вестите, најпрвин се говори за тоа колкумина ќе ги изгубат работните места во образованието – или како што се сублимира на телопот - поради двојазичноста во сите градинки, основни училишта, гимназии, државни и приватни факултети „албански ќе мора да научат и говорат над 20.000 вработени. Во спротивно остануваат без работа или тие и установите се соочуваат со отказ и казни“. Повторно се зборува дека за да се воведат двојазичност во образовниот систем „ќе има масовно доселување на Албанци во Централна и Источна Македонија“. Потоа се вели: „Се чини двојазичноста, освен во полицијата, најтешки последици ќе остави и во здравствениот сектор“ зашто секој аптекар, медицинска сестра, шалтерски работник, лекар, стоматолог... ќе мора да знаат албански, „можете само да замислите до каква хаварија и трагични последици ќе доаѓа кога Македонците ќе треба да комуницираат со пациенти и нивни роднини за стручни здравствени теми на албански јазик, кој ниту добро го знаат, ниту учеле училиште и факултет на албански. Инцидентите, грешките и последиците од ова се незамисливи“. На телоп се сублимира дека околу 30.000 лица во здравството ќе мора да научат

албански јазик, а се вели оти тие луѓе, кои се од различни етнички заедници „колку и да го научат, лекар или медицинска сестра тешко дека ќе успеат со тоа знаење да дадат солидна здравствена услуга, да оперираат пациенти или да примаат интервентни случаи“. Се тврди дека „бидејќи во здравството искуството на сестрите и лекарите е нивна најголема предност, искусните лекари и медицински сестри најтешко ќе научат албански, по што ќе мора да ја загубат својата работа и да ја препуштат некому без знаење и искуство, само затоа што некој друг подобро говори албански јазик. Најмалку 1.000 искусни лекари и околу 10.000 медицински персонал ќе се соочат со откази“, односно „Македонците ќе бидат казнети во сопствената држава“.

Улогата на зајакнувач на кажаното преку „гласот на авторитетот“ е дадена во прилог означен со телопот „Камиловски: Во операционата сала двојазичноста може да биде катастрофална“

- Според д-р Виктор Камиловски двојазичноста може да резултира со погрешно поставени дијагнози и смртни случаи во операциона сала и оти докторите се уплашени дека ќе ја изгубат работата.

Прилог од 4 декември 2016 година, обележан со телопот „Уреднички коментар: Која е цената на двојазичноста?!“

- Како најава служи дел од прилогот од 2 декември: „Двојазичноста е проблем кој ќе го урне македонскиот карактер на македонската држава, ќе воведо амбиент и правила слични на Косово пред осамостојувањето, што е доволна причина Македонците да се загрижат и да ја земат судбината во свои раце. Ако двојазичноста стане законска обврска, како што планира Заев, анализите покажуваат трошок од над 50 милиони евра во јавниот сектор и отказ за најмалку 30.000 вработени кои од најразлични причини нема да успеат да го говорат албанскиот јазик. Дополнително, во општините каде не се говори албанскиот јазик ќе се доселат околу 70.000 Албанци со што ќе се смени етничката карта“.

- Во прилогот, кој е комбинација од прилозите објавени во претходните два дена, се повторува како двојазичноста ќе се одрази во полицијата, војската, образованието и здравството и се повторуваат веќе објавените акценти за тоа во која сфера колку луѓе (30.000) ќе ги загубат работните места. Потоа се вели: „Исто толку Албанци, кои треба да ги пополнат испразнетите места со лица кои зборуваат албански плус нивните членови на фамилии ќе се доселуваат од Северозападниот дел на Македонија во Берово, Кочани, Штип, Радовиш, Струмица, Гевгелија, Кавадарци, Неготино, Прилеп, Битола, Велес или Охрид, како и во скопските општини Кисела Вода, Аеродром, Центар, Ѓорче Петров или Карпош“ што ќе ја смени етничката карта, културата, традициите и етничките национални белези и ќе доведе до ризик и тензии. Се вели и оти во другите сфери од јавниот сектор ќе има „темелни промени на кадарот кој е вработен“. Се говори дека отпорот, проблемите и тензиите кон примената ќе ја „доведат државата во тензична и нестабилна состојба на долг рок“. Се наведува дека СДСМ инсистира да се воведо двојазичност и кантонизација, но не објаснува како ќе ги реши проблемите и тензиите. Продолжува набројувањето на општините, проблемите, трошењето на општинскиот буџет за да се спроведо двојазичност со што може да не останат средства за редовните активности. На крајот се вели дека и ДУИ и ДПА се залагаат за двојазичност и кантонизација и се прашува зошто би гласале Албанците за СДСМ кога ќе ги измами, бидејќи Македонците нема да дозволат да го спроведо планот. Крајот е поентата - „Двојазичноста има своја цена, и пред некој да ви ја продаде – цената мора да се знае“.

Зајакнувач на тврдењата - прилог означен со телопот „Коневски: Двојазичноста на Заев скапо ќе ја платат сите општини - и децата во градинките ќе треба да учат албански јазик“ во кој основата за застрашување ја потврдува „гласот на авторитетот“ - градоначалникот на Општина Аеродром Ивица

Коневски, кој во интервјуто акцент става на тоа дека децата, на сила, наместо англиски ќе учат албански јазик.

Прилог од 5 декември 2016 година, обележан со телопот „Уреднички коментар: Цената на двојазичноста – финално“.

- Се сублимира она што е кажано претходните три дена во серијалот за „Цената на двојазичноста“ и се додава нов елемент – која партија е на „албанската страна“, а која на „македонската“.

- Во најавата од студиото и во почетокот на прилогот се вели дека "со барање кантонизација и двојазичност на целата територија на Македонија, пет партии на наредните избори ги застапуваат и се борат за етничките права на Албанците – ДУИ, ДПА, Беса, Алијансата на Зијадин Села и Социјалдемократскиот сојуз. На македонската страна остана само ВМРО ДПМНЕ од каде и понатаму стојат на ставот дека ниту поддржуваат промена на Уставот ниту ќе дозволат двојазичност на целата територија, а особено не кантонизација, како што Заев ја нарекува федерализацијата на Македонија". Се вели дека станува збор за „територијална поделба која според искуствата во регионот и Европа, наскоро би довела до војна и отцепување на албанските кантони од Македонија и нивно припојување кон Косово". Потоа се повторуваат информациите за тоа колку би чинело да се научи албански и да се направат потребните табли и други прилагодувања, и се кажува колкав број граѓани ќе останат без работа, со тоа што овојпат старосната граница за отпуштање се намалува и се вели „освен тоа, повозрасните од 40 години не би успеале навремено да го научат албанскиот што би значело отказ и губење работа на најмалку 30.000, сега вработени во државниот и приватен јавен сектор". Се наведува дека ваквиот социјален шок од широки размери би довел до уривање на „сегашниот нагорен социјален тренд на вработување и покачување плати и пензии". Се повторува и тврдењето дека би дошло до масовно преселување на најмалку 70.000 Албанци од северозападниот дел на Македонија „од Арачиново, Липково, Сарај, Тетово или Дебар" кои би ги зазеле местата на луѓето што ќе бидат отпуштени во градовите и општините кои и претходниот ден беа именувани како засеegnати, што би ја сменило етничката, културната и националната карта на Македонија и би резултирало со отпор, сериозни тензии кај населението во централниот и југоисточниот дел на Македонија, што „е длабока безбедносна закана". Како илустрација, освен телопи со податоци за секторите и број на луѓе вработени во нив кои би биле отпуштени, се користи и карта на Република Македонија на која со стрелки се прикажува од каде Албанците би се преселувале и каде би се доселиле што асоцира на сличните илустрации, кои обично се користат во документарни филмови за да се прикаже движењето на големи групи луѓе. Се вели дека „албанскиот кантон би добил право на соработка и здружување по функционалност со општини од Косово и Албанија", при што се наведува дека процесот е веќе почнат зашто неодамна „се здружија општините со албанско население од Албанија, Косово, Македонија и Србија. За формално територијално здружување фали уште промена на Уставот". „Со предлогот на Заев, СДСМ и четирите албански партии би се поништило сегашното државно уредување и Македонците би го загубиле идентитетот и авторитетот во единствената држава која ја имаат, а Албанците, по Албанија и Косово, би добиле трета држава под своја управа. Ова е поопасен план и од грчкото барање за промена на уставното име и јазикот, затоа што одлуката би ја донеле самите ние на избори без наметнување од страна, што би значело дека би се избришале самите себе и тоа трајно". Потоа се наведува дека според расположението кај јавноста и тоа кај Македонците, Турците, Србите, Ромите и Власите, ваквиот план на изборите нема да добие поддршка. На крајот се испраќа порака за решението и до неопределените гласачи - дека штом веќе СДСМ ги губи изборите тие „имаат голем мотив да ја поддржат другата македонска опција и да ја имаат честа дека и лично придонеле да се

сочува мирот, македонската нација и држава и да се продолжи со континуитетот на нови вработувања, поголеми плати и пензии и европската ориентација“.

Зајакнувачи:

- Прилог означен со телопот „Прилепчани се навредени од идејата за двојазичност“. „Гласот на авторитетот“ е Марјан Ристески, градоначалникот на Прилеп кој вели дека двојазичноста би значела губење работни места за прилепчаните, како Македонци така и од други етнички заедници.

- Прилог означен како уреднички коментар во кој се повторува дека на овие избори ќе се гласа за два големи блока „едниот е проалбанскиот“ составен од четирите партии на Албанците во Македонија и СДСМ, а вториот е „промакедонски блок“. При што се тврди дека евентуална влада на првите партии „не е македонска влада. Ниту етнички, ни национално ни државно. Тоа е проалбанска влада“. Се тврди: „тешко дека можете да замислите Македонија, во која ќе имате четири албански партии и СДСМ и дека тоа може да помине мирно, дека таа влада може да функционира и дека таа влада може да донесе резултати – плати, пензии да не говориме - тоа ќе го заборавите...значи на овие избори имаме блок промакедонски и проалбански. Секој сам ќе одбере да види во кој блок самиот тој припаѓа“. Во репризата на прилогот во „Дневникот“ од 23 часот, речникот што се користи се засилува, па така се говори за „албанска влада“ и за тоа дека: „Тој кој го прави планот дали размислува дека оние кои ќе победат убедливо на изборите и кои две години ги газат со помош на соросоиди и странски пари, дали мислат дека тие ќе гледаат телевизија, ќе грицкаат нокти и ќе речат 'леле, што ни направија?!' Сигурно нема така да се деси. Отпорот ќе биде соодветен“.

Освен ова, во прилозите во неколку наврати се тврди дека лицата над одредена возраст и со поголемо искуство не се во состојба да научат албански јазик, при што ваквото тврдење претставува генерализација, која не е поткрепена со никаков доказ, односно е дадена паушално, и отпрвин поставена на 50, а потоа симната на 40 години. Директна дискриминација врз основа на возраст има во тврдењата „повозрасните од 40 години не би успеале навремено да го научат албанскиот што би значело отказ и губење работа на најмалку 30.000, сега вработени во државниот и приватен јавен сектор“ и „Со оглед на тоа дека од 100 илјади вработени во јавниот сектор и јавните сервиси, најмалку 30 илјади се возрасни со над 50 години, кои реално нема да можат да го научат албанскиот јазик, кој ќе биде неопходен за работа на јавниот сектор, тие ќе добијат отказ“. Индиректна дискриминација врз основа на возраст има во тврдењето: „Бидејќи во здравството искуството на сестрите и лекарите е нивна најголема предност, искусните лекари и медицински сестри најтешко ќе научат албански, по што ќе мора да ја загубат своја работа и да ја препуштат некому без знаење и искуство - само затоа што некој друг подобро говори албански јазик. Најмалку илјада искусни лекари и околу 10 илјади медицински персонал ќе се соочат со откази“.

4. *Што е содржината на изразувањето?*

Овој дел од процената се однесува на тоа дали имало директно поттикнување на публиката да делува насилно, која е целна група на поттикнувањето, а која е целната група на дискриминацијата дали пораката има јасни референци на целната група, со каков тон се говори дали обраќањето е директно и провокативно, односно дали новинарот сакал да го претстави „говорот на омраза“ како феномен или ширел говор на омраза?

Во прилозите на ТВ Сител, повеќепати, како неминовност се говори за опасност од етнички тензии, конфликт и војна со што на делот од публиката кој се состои од Македонци,

Срби, Турци, Роми, Бошњаци и Власи се очекува и се поттикнува да делува насилно против Албанците.

5. Кои биле степенот и опсегот на изразувањето?

Станува збор за дневно – информативни емисии на трговско радиодифузно друштво кое има дозвола да емитува телевизиски програмски сервиси на државно ниво – ТВ Сител. Со оглед на фактот дека емисиите се прикажани на територијата на целата држава и се дневно-информативни емисии со висока гледаност, искажаните ставови се наменети за најшироката јавност.

Во овој контекст важно е да се потсети дека „Факт кој Судот [ЕСЧП] сериозно го зема предвид е дали „говорот на омраза“ е кажан во текот на програма во живо. Судот особено разгледува дали авторот имал шанса да го коригира јазикот што го употребил“¹³. ТВ Сител немала никаква намера да го коригира говорот на омраза, односно го креира и емитува намерно, за што доказ е фактот што прилозите од серијата „Двојазичноста има цена“ како и оние кои се користат како зајакнувачи, се однапред снимени, потпишани како уреднички коментари и се повеќекратно повторени во последователни изданија на „Дневникот“ и во 19 и во 23 часот во текот на четири дена. Сето ова дополнително ја потврдува намерата да се искористи моќта на влијанието на телевизијата за да се шири говор на омраза врз основа на етничка припадност и дискриминација врз основа на возраст.

6. Која била веројатноста од влијаење врз публиката и нејзините идни дејствија?

Овој дел од процената се однесува на тоа дали говорителот можел да влијае врз публиката, дали тоа што го кажал било разбрано како повик за дискриминаторски, насилни или непријателски дела, дали публиката имала средства да ја изврши заговараната активност, како и дали целната група неодамна претрпела, или била цел на дискриминација, насилство или непријателство?

Република Македонија во 2001 година помина низ оружен конфликт меѓу Албанците и Македонците кој заврши со потпишувањето на Охридскиот рамковен договор. Оттаму, ноторен факт е дека меѓуетничките односи во Република Македонија и натаму се чувствителна тема. Претставувањето на етнички тензии, безбедносна криза, војна и губење на државата како неминовност претставуваат повик за дискриминаторско однесување и јасна намера да се влијае врз публиката преку емисија со значаен рејтинг која се емитува на национална телевизија.

Водејќи сметка за сите наоди од оваа анализа се констатира дека ТВ Сител - со повеќе тврдења изнесени во серијата од четири прилози (продолженија) на тема „Двојазичноста има цена“, во кои како зајакнувачи на пораките се користат текстови испишани на телопи, во последниот се користи и графички приказ со карта на Република Македонија која прикажува претпоставена преселба на Албанците во Македонија, а како дополнителни засилувачи на контекстот се користат и други прилози во кои пораките ги пренесуваат личности претставени како „глас на авторитетот“, и имајќи предвид дека

¹³ „Водич за мониторинг на 'говорот на омраза'", Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, 2014, стр.15, достапен на: http://www.avmu.mk/images/Vodic_za_monitoring_na_govorot_na_omraza.pdf

сето ова е прикажано во четири последователни изданијата на дневно-информативната емисија „Дневник“, во 19 и во 23 часот емитувани на 2, 3, 4 и 5 декември 2016 година - поттикнува и шири дискриминација, нетрпеливост и омраза врз основа на националност/етничка припадност. Освен ова, во прилозите, во неколку наврати има и директна и индиректна дискриминација врз основа возраст.

Двете основи по кои се шири дискриминација се пропишани со закон како забранети, односно со емитуваните содржини ТВ Сител го прекрши член 48 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги. Исто така, анализата недвосмислено покажува дека ограничувањето на слободата за ваков вид изразување има легитимна цел и е неопходно во демократско општество поради тоа што: како телевизија на државно ниво, ТВ Сител во неколку по ред последователни дневно-информативни емисии, емитува прилози во кои се злоупотребува жанрот коментар за, преку содржини кои се означени како уреднички коментари, но не се изработени според начелата од член 61 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, да шири говор на омраза врз основа на националност/етничка припадност. Имено, публиката е подложена на убедување, наметнување мислење, манипулирање со информации и заплашување со губење на работните места, губење на државата, тензии и војна, користење тактика на именување на професиите, градовите/општините и етничките заедници кои треба да се чувствуваат загрошено и уплашено и сето тоа поради Албанците кои живеат во Република Македонија. Освен тоа, се врши и дискриминација врз основа на возраст за која нема никаква фактична поткрепа туку е целосно паушална и служи само за заплашување на луѓето од тие возрастни групи.

8. Предлог:

Директорот на Агенцијата, согласно Методологијата за вршење програмски надзор (мониторинг) (бр.01-3905/1 од 23.07.2014 година) писмено да му укаже на Трговско радиодифузно друштво Телевизија СИТЕЛ ДООЕЛ Скопје, дека во повеќе прилози емитувани во четири последователни изданија на дневно-информативната емисија „Дневник“, во 19 и во 23 часот емитувани на 2, 3, 4 и 5 декември 2016 година, поттикнува и шири дискриминација, нетрпеливост и омраза врз основа на националност/етничка припадност и возраст со што го прекрши член 48 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги.

Освен ова, имајќи предвид дека во Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги не е предвидена мерка за прекршување на член 48, согласно Методологијата за вршење програмски надзор, директорот на Агенцијата снимките од емисиите и Писмениот извештај од извршен програмски надзор да ги достави до Комисијата за заштита од дискриминација и до Основното јавно обвинителство за нивно натамошно постапување.

Сектор за програмски работи

